

ВИСНОВОК

рецензента, кандидата педагогічних наук, професора

Глазунової Ірини Кимівни

про дисертаційне дослідження **Цянь Лун** на тему:

«Формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності

до художньої взаємодії з учнями підліткового віку»,

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії,

з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,

зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами. Музична освіта має потужний вплив на розвиток підлітків: вона сприяє когнітивному, емоційному, соціальному розвитку учнів цього віку. Підлітки – особлива вікова категорія з власними психологічними, емоційними, соціальними особливостями; тому педагог, який працює з ними, має бути спеціально підготовлений, має зуміти встановлювати довірливий, творчий діалог у процесі навчання.

У сучасних умовах – зростаючі навантаження, стреси, інформаційні виклики, – саме мистецтво (зокрема музичне мистецтво) може стати важливим засобом підтримки, самовираження та розвитку особистості підлітка. Для ефективної художньої взаємодії між вчителем і підлітком необхідні сформовані спеціальні педагогічні компетенції – не просто володіння своєю навчальною дисципліною, а вміння мотивувати, комунікувати, створювати творчу атмосферу, розуміти вікові психологічні особливості вихованців. На жаль, теоретичних і методичних розробок, які б комплексно висвітлювали ці питання, недостатньо. Отже, тема підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку – важливий чинник якості музичного виховання у закладах середньої та позашкільної освіти. Тема відповідає сучасній педагогічній парадигмі: компетентнісному підходу, художньо-орієнтованій освіті, інтеграції музичного мистецтва як засобу комплексного розвитку особистості. З огляду на швидкі зміни у суспільстві, потребу в емоційній підтримці молоді, соціалізації та творчому розвитку молодого покоління – така підготовка має не лише освітнє, а й соціокультурне значення.

У зв'язку з викладеними позиціями, дисертаційну роботу Цянь Лун, яка присвячена проблемі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку вважаємо своєчасною та значущою як з наукової, так і з практичної точки зору. Вона відповідає сучасним потребам системи освіти, віковим особливостям учнів, реалізації потенціалу музичного мистецтва як засобу всебічного розвитку особистості, є актуальною для розв'язання сучасних проблем вищої мистецької освіти, а вибір теми дослідження – цілком доцільний, виправданий та своєчасний.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна

Дисертаційна робота Цянь Лун містить нове вирішення означеної проблеми, що підтверджено розробленою та експериментально перевіреною методикою формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку. Детальне опрацювання представленого наукового доробку дозволило відзначити якісне структурування роботи, грамотне визначення наукового апарату, цілісність, фундаментальність і логіку викладу основних теоретико-методологічних та практично-методичних положень.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, розкрито ступінь розробленості проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка корелює з темою та конкретизується у завданнях, окреслено об'єкт та предмет роботи, розкрито теоретико-методологічні засади, визначено методи дослідження, конкретизовано його наукову новизну, теоретичне й практичне значення, подано відомості про апробацію і впровадження результатів роботи, схарактеризовано її структуру і обсяг.

У **першому розділі** дисертації розкрито поняття художньої взаємодії учасників освітнього процесу на уроках музичного мистецтва як предмет науково-теоретичного аналізу. На основі узагальнення підходів учених щодо аналізу дефініцій «взаємодія», «педагогічна взаємодія», «міжособистісна взаємодія», «спілкування», «комунікація» художню взаємодію розглянуто як процес безпосереднього або опосередкованого взаємовпливу суб'єктів під час спільної художньої діяльності та художнього спілкування, результатом якого є опанування мистецьких надбань людства, «відкриття» та засвоєння загальнолюдських, національних та особистісних цінностей, формування досвіду емоційно-оцінного осягнення естетичної сутності художніх творів.

На основі аналізу науково-методичної літератури також розкрито сутність і зміст поняття «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку», під якою дисертантом розуміється професійно-значуща, інтегральна особистісна якість, що визначає здатність майбутніх педагогів до колективного художнього спілкування з реалізації навчально-виховного потенціалу музичного мистецтва у процесі організаційно-комунікативної діяльності, спрямованої на творчий розвиток учнів. У роботі розроблено компонентну структуру означеного феномена, яку складають мотиваційний, пізнавальний, комунікативний, творчий та рефлексивний компоненти. Їхній взаємозв'язок передбачав визначення критеріїв, представлених у третьому розділі дисертації.

У **другому розділі** розкрито методологічні та методичні основи формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

Визначення аксіологічного, культурологічного, герменевтичного, суб'єктного, діяльнісного, діалогічного, синергетичного методологічних підходів до формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку спирається на розуміння їх як системи теоретичного знання, що виконує роль керівних орієнтирів, засобів наукового дослідження, що визначають загальну мету й стратегію відповідної діяльності.

Заслужовують на увагу обґрунтовані принципи (особистісно-фахової орієнтації; інтегративності; спонукання до художньо-творчого самовираження; рівноправного партнерства у діалозі; позитивного емоційного контакту; принцип рефлексивності) та педагогічні умови (створення емоційно сприятливого мистецько-освітнього середовища, спрямованого на мотивування майбутніх учителів до художньої взаємодії з учнями-підлітками; посилення інтеграції та ціннісної спрямованості змісту фахово-орієнтованих дисциплін на пізнання музичного мистецтва; активізація здатності студентів до емоційно-вольової саморегуляції шляхом широкого застосування інтерактивних методів навчання; забезпечення суб'єкт-суб'єктного спілкування у художньо-творчому процесі; стимулювання студентів до самовизначення та самовдосконалення на основі оволодіння техніками рефлексивних дій), що забезпечують ефективність формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

Науковим здобутком є обґрунтування організаційно-методичної моделі формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, яка ґрунтується на етапах формування: орієнтувально-цільовий, змістовно-процесуальний, контрольний-результативний.

Дослідно-експериментальна робота з формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку детально представлена у **третьому розділі** дисертації.

Дисертантом визначено критерії (міри мотиваційної спрямованості студентів на художню взаємодію з учнями підліткового віку; ступінь усвідомлення та засвоєння майбутніми вчителями музичного мистецтва загальних теоретико-методичних знань, методів щодо активізації творчої організації художньої взаємодії з учнями та їх перенесення у практичну діяльність; міру оволодіння майбутніми вчителями групою комунікативно-експресивних умінь, здатність до регулювання власної поведінки у процесі художньої взаємодії), показники, обґрунтовано рівневі характеристики, що відповідають високому, середньому, низькому рівням, проведено діагностику стану сформованості в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, результати якої засвідчили необхідність розробки спеціальної формувальної методики.

Розроблена поетапна формувальна методика включає спонукальний, гностичний, результативний етапи. Ефективність її застосування забезпечується шляхом застосування методів стимулювально-проективного,

пізнавально-адаптивного, рефлексивно-результативного блоків, про що свідчить позитивна динаміка в результатах проведеного експерименту.

Заслужують на схвалення використані форми роботи з акцентом на діалогові форми взаємодії та формування ціннісних орієнтацій в учнів підліткового віку.

Робота логічно структурована відповідно до поставлених завдань дослідження і сформульованих висновків, має широку джерельну базу, яка висвітлює ґрунтовність вивчення проблеми та доцільність запропонованих шляхів її вирішення, що свідчить про належний рівень обґрунтованості представлених наукових положень дисертації.

Переконали дані експериментального дослідження, підтверджені методами математичної статистики, довели ефективність формувального впливу розробленої авторської методики формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

Мета дослідження досягнута, завдання виконані, що підтверджують висновки дисертації. Усі отримані автором результати є новими, достовірними та належно обґрунтованими і повною мірою відображені у публікаціях автора у фахових виданнях категорії Б.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше здійснено цілісний аналіз наукової проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку; розкрито поняття «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку», визначено його сутність, зміст та компоненту структуру. Розроблено критерії та показники, встановлено рівні сформованості означеної професійної якості. Обґрунтовано організаційно-методичну модель та експериментально перевірено методику формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

Уточнено: сутність понять «художня взаємодія», «емоційно-сприятливе мистецько-освітнє середовище». Подальшого розвитку набули: теоретичні основи та практичні умови вдосконалення фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у сфері художньої комунікації.

Практичне значення дослідження полягає в розробці та впровадженні в систему підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва діагностичних засобів та науково-методичного супроводу процесу формування в них готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку. Матеріали дисертації можуть використовуватися у розробці навчальних і методичних посібників, навчальних програм, методичних рекомендацій з питань організації художньої взаємодії з учнями, а також для оновлення змісту освітніх компонентів «Вступ до спеціальності», «Методика музичної освіти», «Методика музичного виховання», «Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво», «Педагогіка мистецтва».

ВИСНОВОК. Дисертаційна робота Цянь Лун на тему «Формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої

взаємодії з учнями підліткового віку» є цілісним, завершеним науковим дослідженням, що за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язання досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 і може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри інструментального
виконавства, оркестрового диригування
та педагогіки мистецтва факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова

Ірина ГЛАЗУНОВА

зав. кафедрою інструментального виконавства та оркестрового диригування
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова

2025 р.